

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17CoP/33/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3121204072
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2021:3121204072.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne vo veci starostlivosti súdu o maloletého L., nar. XX.X.XXXX, dieťa rodičov, matky: B., rod. S., štátnej občianky U., bytom E., zast. Advokátska kancelária DPP Martaus & Partners, s.r.o., so sídlom Jána Milca 788/5, Žilina, IČO: 51 174 227, a otca R., štátneho občana Slovenskej republiky, trvale bytom L., adresa na doručovanie: F., zast. JUDr. Denisou Jánošíkovou, advokátkou so sídlom Klincovej č. 35, Bratislava, za účasti Úradu komisára pre deti, so sídlom Odborárske námestie 3, Bratislava, o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia na úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu a na úpravu styku, o odvolaní otca proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín zo dňa 28. júla 2021, č.k. 31P/57/2021-140, takto

rozhodol:

- I. Uznesenie súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.
- II. Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie výrokom I. vyhlásil, že Okresný súd Trenčín nemá právomoc vo veci konať, výrokom II. konanie zastavil a výrokom III. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie rozhodoval na základe návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia. Otec ním žiadal, aby zveril maloletého do jeho osobnej starostlivosti, pričom by maloletého zastupoval a spravoval jeho majetok, a to až do právoplatného rozhodnutia o rozvode manželstva a o úprave práv a povinností rodičov k maloletému na čas po rozvode. Zároveň žiadal o úpravu styku matky s maloletým dočasne do právoplatného rozhodnutia vo veci samej tak, že matka bude oprávnená stýkať sa s maloletým každý prvý nepárny týždeň v mesiaci v sobotu od 09:00 hod. do 18:00 hod. V prípade, že sa styk v určenom čase nebude môcť z vážnych dôvodov uskutočniť, rodičia sú povinní o tejto skutočnosti sa navzájom bezodkladne informovať.

3. Súd prvej inštancie zistil, že maloletý má X rokov a pochádza z manželského vzťahu jeho rodičov, ktorý trvá. Otec podal na Okresnom súde Trenčín návrh na rozvod manželstva, pričom konanie bolo vedené pod sp. zn. 34P/19/2021. Súd konanie zastavil uznesením zo dňa 9.6.2021, č.k. 34P/19/2021-25, s tým, že nebolo preukázané, že splnomocnený zástupca JUDr. Roman Macháč LL.M. bol riadne splnomocnený podať v mene navrhovateľa návrh na rozvod manželstva, a to predložením riadneho originálneho vyhotovenia splnomocnenia. Zároveň súd dodal, že má pochybnosti nielen o svojej miestnej príslušnosti, ale aj o právomoci súdov Slovenskej republiky konať o rozvode manželstva a tiež o úprave práv a povinností k maloletému. Zo skutočností uvedených v návrhu vyplývalo, že rozhodujúce kritériá na posúdenie právomoci na konanie o úprave práv a povinností k maloletému sa nachádzali v U., kde býva manželka navrhovateľa, maloleté dieťa tam navštevuje materskú školu a pod. Uznesenie nie je doposiaľ právoplatné.

4. Z obsahu tohto návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v spojení so skutočnosťami obsiahnutými v návrhu na rozvod manželstva podľa súdu prvej inštancie vyplýva, že rodičia spolu s maloletým žili naposledy spolu v jednej domácnosti v U.. Rodina mala zabezpečené bývanie najskôr v byte vo F., ktorý otec v marci 2020 predal, a následne sa rodina v júni 2020 presťahovala do prenajatého domu vo F.. V októbri 2020 si objednali modulový dom, ktorý nie je doposiaľ dokončený. V januári 2021 otec opustil spoločnú domácnosť a odvtedy sa zdržiava na Slovensku v prenajatom byte, 3-izbový byt v jeho vlastníctve rekonštruuje.

5. Pokiaľ ide o maloletého, po odchode otca zo spoločnej domácnosti v januári 2021 zostal v starostlivosti matky v U.. Otec uviedol, že sa dožadoval, aby maloletý odišiel aspoň na čas s otcom na Slovensko, ale matka sa mala neustále vyhovárať. Začiatkom februára 2021 otec vzal maloletého na Slovensko. Z obsahu návrhu na rozvod manželstva vyplýva, že matka otca obviňovala z únosu maloletého z U., otec však mal za to, že boli s matkou dohodnutí, že si maloletého vezme v rozsahu 2-3 týždne na Slovensko a maloletý sa zdržiaval na Slovensku do začiatku apríla 2021, kedy pre maloletého prišla matka. Maloletý musel absolvovať lekárske vyšetrenia v U.. Matka ho potom nechcela pustiť na Slovensko, preto navštívili U. mediátora, kde podľa vyjadrenia otca ustálili, že maloletý pôjde na dva týždne na Slovensko. Napriek tomu, že kvôli správaniu matky nemohol otec spočiatku pre maloletého prísť, od 28.5.2021 sa maloletý opäť nachádza na Slovensku a otec deklaruje, že maloletý sa k matke vrátiť nechce a chce žiť s otcom.

6. Súd prvej inštancie konštatoval, že jednou z procesných podmienok konania je právomoc súdov Slovenskej republiky vec prejednať a rozhodnúť. Splnenie procesnej podmienky právomoci skúma súd z úradnej povinnosti v každom štádiu konania a na každom stupni, pričom jej nedostatok predstavuje neodstrániteľnú vadu konania, ktorá zásadne vedie k zastaveniu konania.

7. V prípade výskytu cudzieho prvku v konaní sa právomoc súdov Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej únie spravuje predovšetkým úniou právom. V prejednávannej veci ide o konanie o nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa otec domáha zverenia maloletého do jeho osobnej starostlivosti s tým, že bude maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok. S ohľadom na predmet konania súd prvej inštancie postupoval podľa Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (ďalej len „Nariadenie Brusel II“).

8. Súd prvej inštancie mal za to, že obvyklý pobyt maloletého možno jednoznačne určiť podľa čl. 8 Nariadenia Brusel II v súlade s výkladom pojmu obvyklého pobytu Súdnym dvorom Európskej únie tak, že obvyklý pobyt maloletého sa v čase začatia konania nachádzal v U.. Súd prvej inštancie vzal do úvahy všetky relevantné skutkové okolnosti posudzovanej veci a dospel k záveru, že maloletý bol plne zaradený do sociálneho a rodinného života v U., a túto skutočnosť nemôže zmeniť ani viacnásobná dočasná prítomnosť dieťaťa na Slovensku za situácie, ak po odlúčení rodičov obaja prejavujú záujem o výkon osobnej starostlivosti o maloleté dieťa, pričom ďalšie skutočnosti, ktorý z rodičov dokáže dieťaťu zabezpečiť lepšiu starostlivosť a výchovu, je predmetom konania o úprave rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, o ktorej je oprávnený rozhodnúť súd členského štátu s právomocou na to určenou podľa miesta obvyklého pobytu dieťaťa, tieto skutočnosti nemajú vplyv na určenie právomoci v tom zmysle, že by zakladali obvyklý pobyt dieťaťa v inom členskom štáte.

9. Pri posudzovaní obvyklého pobytu maloletého v súlade s judikatúrou SD EÚ vzal súd prvej inštancie do úvahy predovšetkým skutočnosť, že maloletý má X rokov, teda prevažný vplyv na mieru začlenenia dieťaťa do prostredia v U. mali ešte donedávna jeho rodičia, ktorí spolu s maloletým bývali v U., a to až do odchodu otca zo spoločnej domácnosti v januári 2021. V U. rodičia maloletému vytvorili rodinné zázemie s predpokladaným trvaním aj do budúcnosti, keďže po predaji bytu vo F. v marci 2020 sa rodina nasťahovala v júni 2020 do prenajatého domu vo F., a rodičia taktiež v októbri 2020 objednali v U. modulový dom. Pokiaľ sa teda otec aj s maloletým zdržiaval v roku 2020 od marca do júna na Slovensku, vzhľadom na ich návrat späť do U. do prenajatého domu a následné objednanie modulového domu v októbri 2020, išlo jednoznačne len o dočasnú prítomnosť na Slovensku, bez vôle zmeniť vytvorené stabilné rodinné zázemie v U., ktoré chceli rodičia aj naďalej dieťaťu v U. budovať. Súd prvej inštancie ďalej poukázal na skutočnosť, že maloletý bol takisto v U. plne zaradený do sociálneho života, v U. dlhodobo navštevoval materskú škôlku, do materskej škôlky na Slovensku ho otec zapísal až vo februári tohto roku, pričom slovenskú materskú škôlku od jeho zapísania súvisle

ani nenavštevoval, pretože sa súvisle na Slovensku maloletý počas tohto roka ani nezdržoval. Maloleté dieťa si dlhodobo vytváralo sociálne väzby predovšetkým v U., dokonca to bola U. materská škôlka, ktorá s rodičmi začala spolupracovať pri riešení problémov v správaní maloletého a ponúkla im odporúčania rôzneho druhu. Je teda podľa súdu prvej inštancie zrejmé, že maloleté dieťa malo v U. svoje stabilné zázemie, kde mu bola poskytovaná starostlivosť, výchova a bola mu ponúknutá odborná pomoc. V tejto súvislosti nemožno opomenúť podľa názoru súdu prvej inštancie tiež skutočnosť, že v roku 2017 bol maloletému diagnostikovaný J., teda maloletému bola v U. dlhodobo poskytovaná aj zdravotná starostlivosť, túto na Slovensku otec takisto vyhľadal až vo februári tohto roku.

10. Na základe uvedeného mal súd prvej inštancie za to, že sú naplnené predpoklady použitia článku 10 Nariadenia Brusel II pre určenie právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností. Súd členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt pred jeho neoprávneným premiestnením (v tomto prípade U., zostávajú príslušné k vydaniu rozhodnutia vo veci rodičovských práv a povinností aj po premiestnení dieťaťa. Právomoc možno priznať súdom nového členského štátu iba za použitia podmienok uvedených v čl. 10 písm. a) a b) Nariadenia Brusel II. V tomto prípade však uvedené podmienky nie sú splnené, nakoľko matka dieťaťa nesúhlasí s premiestnením maloletého na Slovensko a mieni iniciovať konanie o navrátenie maloletého do U., kde má maloletý obvyklý pobyt. Teda matka sa s premiestnením maloletého na Slovensko, resp. zadržávaním nezmierila, pričom maloletý nebýva po premiestnení na území Slovenskej republiky najmenej po dobu 1 roka, krajinou obvyklého pobytu dieťaťa je U., preto právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k maloletému zostáva zachovaná príslušným súdom U..

11. Preto na základe všetkých uvedených skutočností dospel súd prvej inštancie k záveru, že obvyklý pobyt maloletého dieťaťa sa v zmysle čl. 8 Nariadenia Brusel II v čase začatia konania nachádzal v U., teda ohľadom úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému má právomoc rozhodnúť jedine príslušný U. orgán a súd prvej inštancie nemá právomoc rozhodovať o úprave rodičovských práv a povinností k maloletému. Nedostatok právomoci je prekážkou neodstrániteľnou, súd v konaní nemôže ďalej pokračovať, a pre toto konanie v zmysle článku 17 Nariadenia Brusel II súd prvej inštancie vyhlásil, že nemá právomoc a konanie v zmysle § 9 a 161 ods. 2 CSP zastavil.

12. Keďže súd prvej inštancie nemá vzhľadom na tieto dôvody právomoc na konanie vo veci úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému, je zrejmé, že nemá právomoc ani na konanie o nariadenie otcom navrhovaného neodkladného opatrenia. Výnimočne, podľa čl. 20 ods. 1 a 2 Nariadenia Brusel II by mohol súd, aj keď inak nedisponuje právomocou na konanie vo veci úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému, prijať predbežné opatrenie, vrátane ochranného opatrenia, ale len za podmienky, že by sa jednalo o naliehavý prípad, pričom aj tak by právomoc na konanie zoslala U. súdu a také opatrenie by zaniklo, len čo by právomocný súd prijal svoje opatrenie. V tejto veci sa však nejedná o žiadny naliehavý prípad, ktorý by oprávňoval prijať okamžite nejaké rozhodnutie neprávomocným súdom. V tejto veci sa jedná o bežný spor medzi rodičmi o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, otázku zverenia dieťaťa do starostlivosti, zastupovania maloletého dieťaťa a úpravu styku, o ktorých otázkach však môže rozhodnúť len orgán disponujúci právomocou na také konanie, a tým orgánom je súd v krajine obvyklého pobytu dieťaťa, teda jedine súd v U. Keďže v tomto prípade nie je splnená podmienka naliehavosti na prijatie požadovaného ochranného opatrenia podľa čl. 20 Nariadenia Brusel II tunajším neprávomocným súdom, nebolo možné vydať ani navrhované neodkladné opatrenie a celé konanie bolo zastavené.

13. Nakoľko súdy Slovenskej republiky nemajú právomoc vo veci konať a nedostatok právomoci je prekážkou neodstrániteľnou, súd prvej inštancie v konaní nemôže ďalej pokračovať, a preto konanie v zmysle § 9 a § 161 ods.2 CSP zastavil. V tejto veci nebolo možné prijať ani predbežné opatrenie v zmysle článku 20 oddielu 3 Kapitoly II Nariadenia Brusel II, nakoľko bolo preukázané, že sa nejedná o naliehavý prípad v zmysle citovaného ustanovenia, čo je jedinou výnimkou pre možnosť rozhodnutia súdov, ktoré nemajú právomoc aj pri nedostatku ich právomoci.

14. O náhrade trov konania bolo rozhodnuté súdom prvej inštancie podľa § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

15. Proti tomuto uzneseniu v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie otec prostredníctvom svojho právneho zástupcu.

16. Otec úvodom odvolania upozornil, že je nesprávny a zavádzajúci právny názor súdu prvej inštancie o neoprávnenom premiestnení dieťaťa na územie Slovenskej republiky. Poukázal na to, že maloletý, aj keď sa narodil na území U., je občanom SR, má na území SR trvalý pobyt, je vlastníkom pasu ako občan Slovenskej republiky, k poslednému odchodu maloletého z U. došlo predovšetkým na základe vôle maloletého a zároveň z dôvodu ochrany jeho duševného, telesného aj citového vývinu, keďže matka nie je spôsobilá starať sa ani len o seba, nieto o maloletého.

17. Nemožno sa podľa otca stotožniť s nesprávnym a formalistickým právnym názorom súdu prvej inštancie, podľa ktorého bol maloletý plne zaradený do sociálneho života v U., keďže toto začlenenie platilo iba dočasne, keď bol v U. domácnosti s maloletým prítomný aj on. Maloletý je na neho silno citovo naviazaný. Nesprávny je aj názor súdu prvej inštancie, že mal maloletý vytvorené stabilné prostredie na území U., keďže po jeho odchode z U. na začiatku roku 2021 matka, ktorá nemá stálu prácu a príjem, prestala platiť nájom a bola vyprataná z prenajatého domu, pričom dodnes nie je otcovi známe, kde sa matka zdržiava a či má dostatočný finančný príjem na vlastné životné potreby.

18. Otec ďalej namietal, že viacerými odbornými posudkami od detských psychiatrov a psychológov preukázal, že maloletý je na Slovensku šťastný, chce tu žiť s otcom, cíti sa bezpečne, preukazuje príkladnú starostlivosť o maloletého, úspešne začlenil maloletého do sociálneho kontaktu s inými deťmi, pričom vývinová porucha maloletého a jej symptómy sú na Slovensku v jeho prítomnosti absolútne minimalizované a prognóza maloletého na liečbu poruchy tu je veľmi pozitívna.

19. Názor súdu prvej inštancie o údajnom neoprávnenom premiestnení maloletého na územie SR je absolútne nesprávny aj z toho dôvodu, že na výkon rodičovských práv a výchovu maloletého majú právo v súčasnosti obaja rodičia.

20. Za nesprávny otec považoval názor súdu prvej inštancie ohľadom obvyklého pobytu maloletého. Uviedol, že trávil prevažnú väčšinu roku 2019 a 2020 s maloletým sám na Slovensku, čo je pravdivou skutočnosťou, pričom sa s maloletým v rokoch 2019 a 2020 prechodne zdržiaval rovnako v U. a rovnako na Slovensku, nakoľko maloletý sprevádzal otca a otec má centrum svojich podnikateľských záujmov výlučne na Slovensku.

21. V napadnutom uznesení U. mienky otca absentuje zohľadnenie prvoradého záujmu dieťaťa, súd prvej inštancie sa výlučne formalisticky zapodieval najmä procesnou stránkou vecí, pričom vec nesprávne právne posúdil. Záujem dieťaťa je prvoradý a prevyšuje nad ostatnými záujmami, pričom v tejto veci nebol záujem dieťaťa zohľadnený vôbec a súd prvej inštancie sa predovšetkým venoval tomu, ako sa formalisticky zbaviť svojej právomoci (kde je skutočne právomoc súdu náročne určiteľná, keďže obvyklý pobyt dieťaťa je tu nemožné určiť, resp. ho možno určiť iba s výraznými pochybnosťami a ťažkosťami). V tejto súvislosti zároveň upozornil otec na skutočnosť, že súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní a ani v odôvodnení napadnutého uznesenia vôbec nezohľadnil závažné skutočnosti a relevantné dôkazy predložené v konaní z jeho strany, predovšetkým viacerými odbornými posudkami od detských psychiatrov a psychológov, ktoré bez najmenších pochybností preukazujú, že maloletý je na Slovensku šťastný, chce tu žiť s otcom, cíti sa bezpečne, preukazuje príkladnú starostlivosť o maloletého, úspešne začlenil maloletého do sociálneho kontaktu s inými deťmi, pričom vývinová porucha maloletého a jej symptómy sú na Slovensku v prítomnosti otca absolútne minimalizované a prognóza maloletého na liečbu poruchy tu je veľmi pozitívna.

22. Otec ďalej vytýkal súdu prvej inštancie, že nesprávne vec právne posúdil pri aplikácii čl. 8 a 10 Nariadenie Brusel II, podľa ktorých mohla byť rovnako podľa vyššie uvedených skutkových okolností určená právomoc slovenských súdov, eventuálne v prípade pochybností ohľadne obvyklého pobytu maloletého mal súd na prejednávanej vec aplikovať čl. 13 Nariadenia Brusel II, a to z toho dôvodu, že obvyklý pobyt maloletého v posledných rokoch 2020 a 2021 nemožno určiť, resp. ho možno určiť iba s ťažkosťami a nejasným výsledkom, keďže sa maloletý v tomto poslednom období zdržiaval striedavo aj v U. aj na Slovensku, teda nemal vytvorené dlhodobé zázemie a obvyklý pobyt v jednom alebo druhom štáte, teda existovali dôvodné a relevantné pochybnosti o tom, kde je obvyklý pobyt dieťaťa, pričom ako rozhodujúcu pomôcku pre výklad mal byť určený primárne záujem maloletého, ktorý sme v konaní jednoznačne preukázali a je v prítomnosti a starostlivosti u otca na Slovensku. Na základe preukázaných skutočností sa mu podarilo stabilizovať maloletého až v poslednom cca pol roku, kedy sa maloletý zapojil

do školskej dochádzky na Slovensku v L., absolvoval letné tábory s rovesníkmi a z jeho strany mu bolo na Slovensku zabezpečené bezpečné a stabilné prostredie, čo opakovane potvrdil sám maloletý pri jeho vôli ostať na Slovensku s otcom a tento jednoznačný záujem a vôľu maloletého potvrdzuje aj posledné aktuálne psychologické vyšetrenie. Otec mal za to, že súd prvej inštancie mohol a mal pri pochybnostiach v tejto veci aplikovať čl. 13 Nariadenia Brusel II, podľa ktorého ak nemožno určiť obvyklý pobyt dieťaťa a právomoc nemožno založiť podľa článku 12, právomoc majú súdy členského štátu, v ktorom sa dieťa nachádza, t.j. v prejednávanej veci súdy SR.

23. Otec namietal, že súd prvej inštancie absolútne nereflektoval pri svojom rozhodovaní na tri predložené odborné psychiatrické a psychologické posudky vo veci zdravotného stavu, oprávnených záujmov a vôle maloletého zotrvať s otcom, čo odborníci uznali ako prvoradé pri jeho ďalšom priaznivom psychickom vývine a liečbe jeho psychickej poruchy. Dal do pozornosti najnovšie Klinicko- psychologické vyšetrenie, ktoré vyšetrenie uskutočnila dňa 16.8.2021 PhDr. Magdaléna Krasulová, klinický psychológ a súdny znalec v oblasti psychológie, odvetvie- klinická psychológia detí.

24. Otec mal za to, že je najdôležitejšou a prvoradou povinnosťou súdu pri rozhodovaní vo veciach maloletých primárne chrániť oprávnené záujmy dieťaťa, a preto sa aj v prípade, ak by súdy SR eventuálne nemali právomoc, javí ako absolútna nevyhnutnosť aplikovať v prejednávanej veci čl. 20 ods. 1. Nariadenia Brusel II, podľa ktorého v nalievavých prípadoch nebránia ustanovenia tohto nariadenia súdom členského štátu prijať predbežné opatrenia, vrátane ochranných opatrení, s ohľadom na osoby alebo majetok v tomto štáte, ktoré sú dostupné podľa práva tohto členského štátu, aj keby podľa tohto nariadenia mal právomoc rozhodovať vo veci samej súd iného členského štátu. Platnosť opatrení uvedených v odseku 1 zanikne, len čo súd členského štátu, ktorý má právomoc podľa tohto nariadenia rozhodovať vo veci samej, prijal opatrenia, ktoré považoval za primerané.

25. Ďalej otec poukázal na nespôsobilosť matky na starostlivosť o maloletého, ktorý si ako dieťa s psychickou vývinovou poruchou vyžaduje špeciálny prístup a starostlivosť.

26. Na základe týchto skutočností a predložených listinných dôkazov je podľa otca jednoznačné, že súd prvej inštancie mal vydať neodkladné opatrenie tak, ako ho súdu navrhoval.

27. Vzhľadom na uvedené otec žiadal odvolací súd, aby zmenil napadnuté uznesenie a vydal neodkladné opatrenie v zmysle jeho návrhu. V prípade, ak odvolací súd napadnuté uznesenie sám nezmení, žiadal odvolací súd, aby zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil súdu prvej inštancie s tým, že má pokračovať v konaní, prejednaní veci a má vydať neodkladné opatrenie v zmysle jeho návrhu. Nárok na náhradu trov konania si neuplatnil.

28. Otec v odvolacom konaní doplnil svoje odvolanie. Opísal, ako došlo k únosu maloletého matkou do U.. Žiadal vydať preto neodkladné opatrenie do 24 hodín.

29. K podanému odvolaniu sa písomne vyjadril Úrad komisára pre deti. Uviedol, že maloletý vyjadril vôľu žiť s otcom na Slovensku, do U. sa vrátiť odmieta. S otcom má vytvorené silné puto. Otec zabezpečuje starostlivosť o maloletého riadne. Navrhol preto rešpektovať vôľu maloletého zostať na Slovensku v starostlivosti otca. Odvolaciemu súdu navrhol, aby vydal neodkladné opatrenie, a to s poukazom na čl. 20 ods. I a II Nariadenia Brusel II.

30. Matka maloletého sa vyjadrila k odvolaniu otca a uviedla, že odmieta tvrdenia otca, že uniesla maloletého zo Slovenska do U. a nemá s nimi kontakt. Odišla síce s maloletým do U., ale nebolo to násilne a proti vôli maloletého, nakoľko odchodu predchádzal rozhovor s maloletým, pričom matka by nepoužila voči maloletému násilie, ak by maloletý nechcel zo Slovenska odísť.

31. Pokiaľ ide o samotné odvolanie, napadnuté rozhodnutie je podľa názoru matky správne, nakoľko je nepochybné, že obvyklý pobyt maloletého je v U.. Uvedené preukazuje riadne začlenenie maloletého do školskej dochádzky na základnej škole v U.. Hoci slovenskému jazyku už maloletý rozumie, neovláda ho dostatočne na to, aby sa mohol riadne začleniť do edukačného procesu na Slovensku. Odvolací súd žiadala o potvrdenie napadnutého rozhodnutia.

32. Krajský súd preskúmal vec v zmysle § 379 a nasl. CSP a § 59 až § 68 CMP a zistil, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP. Rozhodol bez nariadenia pojednávania v zmysle § 385 CSP, podľa ktorého možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu.

33. Podľa § 9 CSP ak spor alebo vec nepatrí do právomoci súdu Slovenskej republiky, súd konanie bezodkladne zastaví.

34. Podľa § 161 ods. 1, 2 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť. Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

35. Podľa čl. 8 ods. 1 Nariadenia Brusel II súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania.

36. Podľa čl. 17 Nariadenia Brusel II ak sa začalo konanie na súde členského štátu vo veci, v ktorej podľa tohto nariadenia nemá právomoc konať, a ktorá patrí podľa tohto nariadenia do právomoci súdu iného členského štátu, súd aj bez návrhu vyhlási, že nemá právomoc.

37. Podľa čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel II, v naliehavých prípadoch nebránia ustanovenia tohto nariadenia súdom členského štátu prijať predbežné opatrenia, vrátane ochranných opatrení, s ohľadom na osoby alebo majetok v tomto štáte, ktoré sú dostupnú podľa práva tohto členského štátu, aj keby podľa tohto nariadenia mal právomoc rozhodovať vo veci samej súd iného členského štátu.

38. Odvolací súd nedávno rozhodol v obdobnej veci totožných účastníkov konania uznesením zo dňa 13.10.2021, č.k. 5CoP/49/2021-181. Týmto rozhodnutím odvolací súd potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým vyhlásil, že Okresný súd Trenčín nemá vo veci právomoc a konanie zastavil. Rozhodované v uvedenej veci bolo na základe návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiadal, aby súd rozhodol, že maloletý bude vykonávať povinnú školskú dochádzku na území Slovenskej republiky.

39. Kľúčové je, že odvolací súd v uvedenom rozhodnutí vychádzal z totožných skutkových okolností, aké jestvujú i v prejednávanej veci. Podstatou je výklad pojmu obvyklý pobyt maloletého, ktorý je v prípade skôr posudzovaného i teraz prejednávaneho prípadu vyvodzovaný zo skutkových okolností, ktoré nastali v minulosti. Preto na jeho výklade sa od skôr prejednaného prípadu nemohlo nič zmeniť.

40. Od skôr vysloveného záveru preto nemá dôvod v tejto veci odvolací súd ustupovať. Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06). Obdobne podľa nálezu Ústavného súdu SR z 29.5.2013, sp. zn. I. ÚS 564/2012, k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05).

41. Preto, aby sa dala na rovnakú situáciu rovnaká odpoveď, odvolací súd odkazuje na už svoj skorší záver z rozhodnutia zo dňa 13.10.2021, č.k. 5CoP/49/2021-181. Svoju skôr prijatú argumentáciu odvolací súd opakuje tak, ako bola vyjadrená v uvedenom skoršom rozhodnutí:

42. Maloletý má X rokov a pochádza z manželského vzťahu rodičov. Od narodenia maloletého žili rodičia v spoločnej domácnosti vo F., kde otec kúpil byt, ktorý v marci 2020 predal, všetci traja sa následne presťahovali do prenajatého domu vo F. a v októbri 2020 si rodina objednala modulový dom. Maloletý navštevoval v U. materskú školu. Po nezhodách medzi rodičmi maloletého otec opustil spoločnú domácnosť v U. v januári 2021 a odvtedy žije na Slovensku v trojizbovom byte v jeho vlastníctve a na

Slovensku podniká, pričom maloletý ostal v starostlivosti matky v U.. Medzi rodičmi maloletého nedošlo k dohode ohľadom úpravy styku s maloletým. Maloletý bol s otcom na Slovensku od februára 2021 do apríla 2021, kedy matka odviezla maloletého naspäť do U. z dôvodu, že podľa nej došlo bez jej súhlasu k neoprávnenému premiestneniu maloletého na územie Slovenskej republiky zo strany otca. Matka odmietala, aby maloletý odišiel s otcom na Slovensko a z uvedeného dôvodu rodičia navštívili mediátora, aby predišli konfliktom, ale bezúspešne. Dňa 28.5.2021 otec opäť priviezol maloletého na Slovensko. V odvolacom konaní potom vyšlo najavo, že maloletý je od konca augusta 2021 opäť v U., kam ho odviezla matka.

43. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že súdy Slovenskej republiky nemajú právomoc konať vo veci návrhu otca maloletého na nariadenie neodkladného opatrenia v zmysle čl. 8 ods. 1 Nariadenia Brusel II a bolo potrebné konanie zastaviť.

44. Ustanoveniami článkov 8 až 10 a článkov 12 a 13 Nariadenia Brusel II sa stanovuje systém kritérií právomoci na určenie podmienok, podľa ktorých majú súdy členského štátu právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností. Základným a rozhodujúcim kritériom podľa Nariadenia Brusel II pre určenie právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností je, že najvhodnejším konajúcim súdom je príslušný súd členského štátu, v ktorom má maloleté dieťa obvyklý pobyt. Pojem obvyklý pobyt Nariadenie Brusel II neupravuje, iba naň odkazuje v čl. 8 ods. 1, v ktorom je obsiahnutá všeobecná právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu. Z článku 8 ods. 1 Nariadenia Brusel II vyplýva, že právomoc má súd toho členského štátu, kde má maloleté dieťa obvyklý pobyt v čase začatia konania. Články 9, 10, 12 a 13 Nariadenia Brusel II ustanovujú výnimky zo všeobecného princípu právomoci a ide o prípady, v ktorých majú právomoc súdy členského štátu, v ktorom maloletá dieťa nemá svoj obvyklý pobyt. Pokiaľ otec maloletého namietal, že súd nesprávne aplikoval článok 8 ods. 1 Nariadenia Brusel II a v prejednávanej veci bolo potrebné postupovať podľa článku 13, odvolací súd vyhodnotil túto námietku ako neopodstatnenú. Článok 13 Nariadenia Brusel II sa použije len výnimočne, ak nie je možné určiť obvyklý pobyt maloletého dieťaťa a právomoc nemožno založiť podľa článku 12, vtedy majú právomoc súdy toho členského štátu, v ktorom sa maloleté dieťa nachádza. V prejednávanej veci súd nepostupoval podľa článku 13 Nariadenia Brusel II z dôvodu, že zo zistených skutočností bolo možné bez pochybností určiť obvyklý pobyt maloletého L. vzhľadom na nasledujúce.

45. Zo znenia Nariadenia Brusel II v súvislosti s preskúmanou vecou vyplýva, že za rozhodujúce kritérium pre určenie právomoci súdov členských štátov vo veciach rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu sa považuje jednak obvyklý pobyt dieťaťa, a jednak posúdenie, či došlo k oprávnenému presťahovaniu maloletého z jedného členského štátu do iného členského štátu, alebo jeho neoprávnenému premiestneniu alebo zadržiavaniu. Až po zodpovedaní otázky oprávneného, resp. neoprávneného premiestnenia alebo zadržiavania, je možné určiť miesto obvyklého pobytu maloletého dieťaťa. Pojem obvyklý pobyt nevymedzujú právne predpisy Slovenskej republiky, medzinárodné zmluvy, dokonca ani samotné Nariadenie Brusel II. Obvyklý pobyt nemožno stotožňovať s pojmom trvalý pobyt, ani s pojmom bydlisko. Pojem obvyklý pobyt v zmysle Nariadenia Brusel II s poukazom na rozhodnutia Súdneho dvora EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že tento pobyt zodpovedá miestu, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia maloletého dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia. Všeobecne sa ním chápe pobyt, kde sa maloletý reálne a fyzicky dlhodobo nachádza a zdržiava, kde je centrum jeho záujmov. Súd pri posúdení otázky, či má osoba obvyklý pobyt na území určitého štátu, musí brať do úvahy všetky relevantné skutočnosti konkrétneho prípadu. V prípade maloletého dieťaťa, kde sa zdržiava na základe dohody rodičov alebo iných rozhodných skutočností. Dočasné, či protiprávne opatrenie jedného z rodičov na pobyte dieťaťa bez ďalšieho nič nemenia. Pojem obvyklý pobyt dieťaťa vyložil Súdny dvor EÚ vo svojom rozsudku vo veci Barbara Mercredi/Richard Chaffe. Z uvedeného rozhodnutia vyplýva, že samotné presťahovanie sa do iného štátu alebo premiestnenie maloletého bez súhlasu druhého rodiča, nezakladá samo o sebe automaticky obvyklý pobyt maloletého dieťaťa.

46. Súd prvej inštancie sa dostatočne zaoberal otázkou skúmania podmienok konania, či je alebo nie je daná právomoc súdu vo veci konať a dospel k správne záveru, že obvyklý pobyt maloletého je v U. a súdy Slovenskej republiky nemajú právomoc vo veci konať. Pri určení obvyklého pobytu maloletého musia byť okrem fyzickej prítomnosti maloletého dieťaťa v členskom štáte zohľadnené ďalšie faktory, z ktorých je možné vyvodiť, že táto prítomnosť nemá dočasný alebo príležitostný charakter a že pobyt maloletého dieťaťa odzrkadľuje istú mieru začlenenia do sociálneho a rodinného prostredia, čo je v predmetnej veci splnené. Súd taktiež prihliadol na trvanie a dôvody pobytu maloletého na

území Slovenskej republiky, na jeho rodinné a sociálne väzby. Maloletý sa od narodenia (XX.X.XXXX) nepretržite zdržiaval s rodičmi v spoločnej domácnosti v U., kde otec maloletého kúpil byt vo F., a to až do marca 2020, kedy sa otec zdržiaval s maloletým na území Slovenskej republiky do júna 2020, teda len prechodne bez úmyslu vytvoriť trvalé sociálne a rodinné väzby na Slovensku, keď v júni 2020 sa otec vrátil s maloletým naspäť do spoločnej domácnosti do U. a následne došlo k objednaníu rodinného domu v U.. Z uvedeného vyplýva, že rodičia s maloletým v spoločnej domácnosti vytvárali niekoľko rokov rodinné zázemie s predpokladaným trvaním do budúcnosti. Po nezhodách medzi rodičmi maloletého a po odchode otca zo spoločnej domácnosti v U. v januári 2021, otec premiestnil maloletého na územie Slovenskej republiky vo februári 2021, a to bez súhlasu matky, pričom matka odviezla maloletého naspäť do U. v apríli 2021. K ďalšiemu premiestneniu maloletého na územie Slovenskej republiky zo strany otca bez dohody matky došlo v období od mája 2021 do augusta 2021. Je potrebné zdôrazniť, že takéto krátkodobé premiestnenie maloletého na územie Slovenskej republiky zo strany otca v uvedenom rozmedzí, bez vytvorenia bližších a trvalejších sociálnych a rodinných väzieb a bez dlhodobého pobytu s predpokladaným stabilným trvaním, nie je spôsobilé vyvolať zmenu obvyklého pobytu maloletého. Z porovnania trvania dĺžky pobytu maloletého v U. a na Slovensku je zrejmé, že maloletý sa v U. od svojho narodenia zdržiaval dlhší čas a prevažnú časť svojho života, a teda tam mal vybudované stabilnejšie výchovné zázemie, keď otec a matka s maloletým do januára 2021 žili v spoločnej domácnosti, ako aj sociálne zázemie, keď v U. navštevoval materskú školu a bola mu poskytnutá odborná pomoc v dôsledku diagnostikovaného J.. Taktiež rodičia absolvovali v U. sedenia u mediátora za účelom odstránenia nezhôd vo veciach starostlivosti o maloletého a úpravy styku. Bez ohľadu na skutočnosť, že otec vo februári 2021 zapísal maloletého do materskej školy na Slovensku a absolvoval s maloletým odborné psychologické a psychiatrické posedenia, je nepochybné, že v tom čase sa maloletý zdržiaval s otcom na Slovensku len prechodne a krátkodobo /a len v dôsledku svojvoľného premiestnenia zo strany otca/, preto maloletý nemohol byť plne zaradený do sociálneho a rodinného života na Slovensku, keď si dlhodobo nevytváral sociálne väzby a následne bol maloletý prevezený matkou naspäť do U., kde má dlhodobé zázemie. Predmetné svojvoľné premiestnenie maloletého na územie Slovenskej republiky zo strany otca nie je spôsobilé zmeniť dlhodobo vytvorený obvyklý pobyt maloletého v U. a jeho sociálno-rodinné zázemie a väzby. Otec maloletého nepreukázal dostatočne stabilné začlenenie maloletého do sociálneho a rodinného prostredia na Slovensku, keď prítomnosť maloletého na Slovensku má len dočasný a príležitostný charakter, jeho pobyt neodzrkadľuje značnú a podstatnú mieru začlenenia do sociálneho a rodinného prostredia. Súd prihliadol predovšetkým na najlepší záujem maloletého, keď na základe zistených skutočností bolo potrebné ustáliť obvyklý pobyt maloletého na to, aby o konaní o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému rozhodoval ten súd členského štátu, ktorý ma k maloletému najbližšie vzhľadom na jeho vybudované sociálne a rodinné zázemie.

47. Otec maloletého v odvolaní namietal, že súd prvej inštancie neaplikoval článok 20 ods. 1 Nariadenia Brusel II aj napriek tomu, že je tu naliehavá potreba dočasnej ochrany maloletého, pričom odvolací súd považuje uvedenú odvolaciu námietku za nedôvodnú. Prípustnosťou a vyžadovanými predpokladmi aplikácie čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel II sa podrobne zaoberal Súdny dvor EÚ vo veci C-403/09, kde konštatoval, že súdy môžu v zmysle článku 20 ods. 1 prijať také predbežné opatrenia alebo ochranné opatrenia, iba ak dodržia tri kumulatívne podmienky, a to dané opatrenie musí byť naliehavé, musí byť prijaté vo vzťahu k osobám alebo majetku nachádzajúcim sa v členskom štáte, kde sídli tento súd a musia mať dočasný charakter. Súdny dvor pritom zdôraznil, že pokiaľ nie je dodržaná hoci len jedna z týchto podmienok, na predmetné opatrenie sa nemôže vzťahovať čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel II. Podľa odvolacieho súdu v prejednávanej veci uvedené podmienky na aplikáciu čl. 20 ods. 1 Nariadenia splnené neboli a nedošlo tak k založeniu právomoci Slovenskej republiky v zmysle článku 20 ods. 1 pre nariadenie otcom navrhovaného neodkladného opatrenia. V danej veci sa totiž nejedná o naliehavý prípad. Takými sú v zmysle čl. 20 ods. 1 Nariadenia Brusel II také situácie, keď sa maloleté dieťa ocitne bez akejkoľvek starostlivosti, alebo situácie, ktoré bezprostredne a vážne ohrozujú alebo narušujú život, zdravie alebo priaznivý vývoj maloletého, alebo majetok maloletého, čo nie je uvedený prípad. Z návrhu otca ani zo spisového materiálu nevyplýva potreba zabezpečiť ochranu maloletého v zmysle uvedeného. Okolnosti týkajúce sa odborných psychologických a psychiatrických vyšetrení a s tým súvisiaca tvrdená vôľa maloletého zostať s otcom na území Slovenskej republiky, budú predmetom preskúmania v samotnom konaní vo veci samej o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletému. Nijako však nie sú dôkazom toho, že sa maloletý ocitol v ohrození života, zdravia alebo by mohlo dôjsť k narušeniu jeho vývoja.

48. Odvolací súd záverom konštatuje že obvyklý pobyt maloletého je na území U. a pre konanie o nariadenie neodkladného opatrenia navrhovaného otcom maloletého nie je daná právomoc slovenských súdov. Ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, a preto bolo potrebné v zmysle článku 17 Nariadenia Brusel II vyhlásiť, že súd nemá právomoc a konanie zastaviť podľa § 9 v spojení s § 161 ods. 2 CSP, tak ako to urobil súd prvej inštancie.

49. Z dôvodu vecnej správnosti tak odvolací súd napadnuté uznesenie potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

50. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 CSP v spojení s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, pretože neboli zistené dôvody na aplikáciu výnimky v zmysle § 55 CMP.

51. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).